

Katalog wystaw czasowych Muzeum Stutthof w Sztutowie

„Sztutowo – czarne na białym”.

Wystawa stanowi podsumowanie plenerów fotograficznych zorganizowanych przez Muzeum Stutthof, których wynikiem były zdjęcia byłego obozu koncentracyjnego Stutthof oraz wsi Sztutowo. Ekspozycja prezentuje zdjęcia wykonane przez uczestników, którzy pod okiem profesjonalnego fotografa, starali się za pomocą obrazu uchwycić krajobraz miejsca, na którym historia w tragiczny sposób odcisnęła swoje piętno.

Cechą wyróżniającą warsztaty był powrót do fotografowania w technice analogowej oraz zajęcia w ciemni, podczas których uczestnicy samodzielnie wywołali zrobione zdjęcia. Artyści utrwaliли na kliszy nie tylko teren byłego obozu, ale także współczesny obraz miejscowości oraz jej mieszkańców. Niewątpliwie tragiczna historia wywarła wpływ na to miejsce – na jego krajobraz i mieszkańców. Choć minęło kilkadziesiąt lat od zakończenia II wojny światowej to pamięć o wydarzeniach tamtego okresu jest wciąż obecna w świadomości ludzi żyjących w Sztutowie.

Ekspozycja w języku polskim stworzona we współpracy z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Forma prezentacji:

25 plansz o wymiarach 98 cm długości i 110 cm szerokości

„Przemilczana kategoria. Więźniowie z różowym trójkątem w KL Stutthof”.

Wystawa opowiada o więźniach osadzonych w KL Stutthof za homoseksualizm: ich biografie, okoliczności aresztowania i represję, jakiej byli poddawani w obozie. Jest jedną z pierwszych wystaw w Polsce podejmujących wątek więźniów-homoseksualistów w obozach koncentracyjnych, pierwszą zorganizowaną przez polskie muzeum, tj. Muzeum Stutthof w Sztutowie, – i pierwszą, która przedstawia temat paragrafu 175 w oparciu o zachowaną dokumentację KL Stutthof. Paragraf 175 kodeksu karnego Rzeszy penalizował stosunki seksualne między mężczyznami. Część skazanych trafiła za rządów nazistów do obozów koncentracyjnych, gdzie prowadzono ich jako osobną kategorię więźniarską. Wieloletnia tabuizacja homoseksualizmu, stereotypowe postrzeganie więźniów-homoseksualistów oraz „zdominowanie” polityki pamięci przez polskich więźniów politycznych sprawiły, że wątek więźniów KL Stutthof z różowym trójkątem został przez polskich badaczy przemilczany. Ekspozycja jest wynikiem badań Piotra Chruścielskiego pracownika Działu Naukowego Muzeum Stutthof.

Ekspozycja w języku polskim i angielskim.

Forma prezentacji:

plansze PCV

Rozmiar: długość 224 cm, szerokość: 100 cm

Diese Stadt ist Judenfrei – Zagłada polskich Żydów na Pomorzu.

Wystawa opowiada o historii Zagłady pomorskich Żydów podczas 2 wojny światowej oraz ich losy w nazistowskim obozie koncentracyjnym i zagłady Stutthof. Została zrealizowana w ramach projektu prowadzonego wraz z Instytutem Polskim w Tel Awiwie oraz izraelskimi placówkami muzealnymi: Yad Mordechai oraz Mashmout Center. Eksterminacja ludności pochodzenia żydowskiego w okupowanej Polsce nie rozpoczęła się od uruchomienia komór gazowych w obozach koncentracyjnych. Od pierwszych miesięcy okupacji Żydzi byli rozstrzeliwani wraz z polską inteligencją i osobami chorymi psychicznie. Na Pomorzu mieszkali głównie w miastach (blisko 90 proc.), co wynikało z ich struktury zawodowej. Większość z nich utrzymywała się z handlu, jednak ich wpływ na stosunki handlowe na Pomorzu, ze względu na ich małą liczebność, był niewielki.

Wystawie towarzyszy : trójjęzyczny album „Diese Stadt ist Judenfrei”, film dokumentalny pod tym samym tytułem dostępny na kanale YouTube Muzeum Stutthof oraz folder.

Ekspozycja w języku polskim i angielskim, hebrajskim.

Forma prezentacji:

17 plasz o wymiarach: długość 70 cm, szerokość 100 cm

14 plasz dużego formatu: długość 185 cm, szerokość 100 cm

Kobiety pistolety. Polki – jeńcy wojenni w obozie koncentracyjnym Stutthof.

Wystawa opowiada o losach czterdziestu uczestniczek powstania warszawskiego więzionych z pogwałceniem reguł prawa międzynarodowego w KL Stutthof od 29 września 1944 do 25 stycznia 1945. Bohaterki tej opowieści trafiły do Stutthofu w wieku od 14 do 28 lat. Większość z nich należała do pułku „Baszta”. Po upadku Mokotowa, znalazły się w obozie przejściowym Dulag 121 w Pruszkowie, skąd trafiły do obozu koncentracyjnego Stutthof. Były to jedyne Polki o statusie jeńców wojennych w obozie koncentracyjnym. Historia tych kobiet, to także historia przyjaźni i wielkiej solidarności, które umożliwiły im walkę o przetrwanie. Swoją postawą „Czterdziestka” pokazała, że człowiek ma umiejętność wznoszenia się ponad narzucony los.

Wystawie towarzyszy folder zawierający biografie i zdjęcia jej bohaterek.

Ekspozycja w języku polskim i angielskim.

Forma prezentacji:

15 plansz zewnętrznych

Rozmiar: długość 100 cm, szerokość 70 cm

Fotografia – więcej niż uchwycić moment.

Wystawa stanowi zbiór zdjęć wykonanych przez uczestników pleneru fotograficznego, który odbył się na terenie Muzeum Stutthof. Jego współorganizatorem było Centrum Rozwoju i Edukacji Młodzieży (CREM). Obraz jest sposobem wyrazu jego wyobrażenia danego tematu, emocji i ekspresji. Autorom przyświecała myśl, aby wyrazić swoje emocje poprzez obcowanie z miejscem pamięci i obrazem. Uczestnicy za pomocą swoich prac mogli pokazać w jaki sposób subiektywnie odbierają historię tego wyjątkowego miejsca pamięci. Grupa artystów prezentująca na ekspozycji swoje prace, składała się z osób od dwudziestego do ponad sześćdziesiątego roku życia, prezentowała więc trzy powojenne pokolenia.

Wystawie towarzyszy katalog opracowany przez prof. Jana Wiktora Sienkiewicza.

Forma prezentacji:

36 plasz ze zdjęciami
Rozmiar: długość 100 cm
Szerokość 70 cm

Odezwała się ziemia.

Wystawa jest efektem prowadzonych od 2015 r. na terenie byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego prac poszukiwawczych pod nadzorem archeologicznym. Stutthof to pierwszy i najdłużej działający obóz koncentracyjny na obecnych ziemiach polskich. Po wojnie wywieziono stąd większość baraków, mienie zaczęło zniknąć. W maju i czerwcu 1945 roku na terenie obozu pracowały dwie sowieckie komisje dokumentujące zbrodnie niemieckich nazistów. W 1962 r. powołano do życia Muzeum i zajęło ono pierwotnie obszar 20 ha. Otaczający obszar zalesiony teren wciąż ujawnia ślady działań niemieckich okupantów, resztki infrastruktury obozowej, obiekty mogące należeć do byłych więźniów, a przede wszystkim przedmioty świadczące o ludziach i zbrodniach jakich doświadczyli.

Wystawa w języku polskim i angielskim.

Forma prezentacji:

7 plansz oraz niewielkich gablot z eksponatami

Rozmiar plansz : długość 160 cm, szerokość 100 cm

Warszawiacy w Stutthofie.

Wystawa przedstawia grupy więźniów z okupowanej Warszawy przywiezionych ze stolicy do KL Stutthof w trzech transportach w maju, sierpniu i wrześniu 1944. Określano ich „członkami band”. Zgodnie z rozkazami, „zdolni do pracy mężczyźni i kobiety mieli być użyci do pracy przez obozy koncentracyjne”. Była to zmiana podejścia niemieckiego dowództwa do ludności cywilnej, w porównaniu do pierwszych dni Powstania Warszawskiego, kiedy doszło m.in. do rzezi Woli.

Według danych Muzeum Stutthof, pierwszy transport liczył 2 757 osób z Woli i Śródmieścia, więźniowie nie zostali zarejestrowani w obozowej kartotece. Drugi z transportów liczył 2 901 osób, głównie z Pragi, Grochowa i Marymontu. W trzecim transporcie zesłano do obozu 1 298 osób.

Broni nie było wiele, jeśli już, to butelki z benzyną – wspominał Powstanie Warszawskie Edward Anders, jeden z więźniów niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Stutthof. – Ciemność, trupy, śmierdząca woda po pas, do tego gaz i szczury – tak przeprawę kanałami wspominały natomiast Helena Majkowska i Maria Kowalska – warszawskie Kobiety-Pistolety, które także zostały zesłane do Stutthofu.

Forma prezentacji:

14 plansz wiszących o wymiarach 150 cm wysokości na 80 cm szerokości.

Każdy przybył z jakiegoś miejsca. Gdynianie w obozie Stutthof 1939-1945.

Wystawa przedstawia losy mieszkańców Gdyni osadzonych w KL Stutthof na tle przedwojennej historii miasta. Przez obóz i jego filie przeszło od 2 września 1939 roku po 9 maja 1945 roku ponad 110 tys. osób. Śmierć poniosło 65 tysięcy. Najwięcej ofiar pochodziło z Wielkiego Polskiego Pomorza, w tym kilka tysięcy mieszkańców dużych miast jego południowej części: Bydgoszczy, Torunia i Grudziądza. Jeszcze więcej Polaków z Gdańska i Gdyni oraz całej północnej części regionu. W obozie zamordowano także 28 tys. Żydów z całej Europy.

Wystawa w języku polskim i angielskim, towarzyszy jej dwujęzyczny katalog.

Forma prezentacji:

28 plansz o wymiarach 150 cm długości ma 100 cm szerokości
Dostępna także wersja w formie rollupów

Zawsze wierni. Polacy z Wolnego Miasta Gdańska.

Wystawa przedstawia patriotyczną postawę polskich mieszkańców Gdańska w czasie, kiedy był Wolnym Miastem. Gdańscy Polacy swój patriotyzm przypłacili pobylem w obozie Stutthof i często śmiercią z rąk nazistów. Ekspozycja przedstawia mord na działaczach polskich organizacji w Gdańsku, do którego doszło 11 stycznia i 22 marca 1940 roku, w lesie w pobliżu obozu koncentracyjnego Stutthof. Prezentowana też jest historia dwudziestu lat istnienia Wolnego Miasta Gdańska w kontekście jego mieszkańców – Polaków. To miasto-państwo pod zarządem Ligi Narodów miało zapewnić zarówno Polakom (ok. 10% mieszkańców), jak i Niemcom (ok. 90% mieszkańców) jednakowe prawa i obowiązki, jednak w praktyce było inaczej. Oprócz przypomnienia najważniejszych faktów z tego okresu historycznego ekspozycja prezentuje sylwetki osób, które w Wolnym Mieście Gdańsku walczyły o ocalenie polskiej tożsamości narodowej.

Wystawa w języku polskim i angielskim, towarzyszy jej dwujęzyczny folder.

Forma prezentacji:

25 plansz Roll-up wymiarach 90x 200 cm.

Nieść chętną pomoc bliźnim. Harcerze w KL Stutthof

Na wystawie przedstawiono sylwetki harcerzy więzionych w KL Stutthof prezentując je na tle korzeni ruchu harcerskiego oraz jego współczesnej działalności. Harcerze byli obecni w obozie od samego początku i stanowili nieliczną, ale ważną grupę więźniów. Mimo obozowej rzeczywistości, starali się zachować swoje ideały i organizować pomoc dla innych osadzonych. Ich działalność konspiracyjna i pomocowa była kontynuacją przedwojennej tradycji harcerstwa, które w czasie wojny działało w podziemiu. Ta postawa była ważnym elementem oporu przeciwko nazistowskiemu terrorowi i dowodem na to, że nawet w najtrudniejszych warunkach można zachować nadzieję i wartości.

Forma prezentacji:

26 plansz o wymiarach 140 x 100 cm

Nieść chętną pomoc bliźnim **Harcerze** w KL Stutthof

